

Ötlető: BALATONBOGLÁKI HONISM. SZAKKÖZ
 ÖTLETÉS IDEJE: 1978.

TART.: NÉPDALOK, KÜD DALOK, DÁTÉKOK

36 oldal

FÖLDRAJZI MUTATÓ: B. BOGLÁK

SAKKMUTATÓ: XXV,
XXVI,

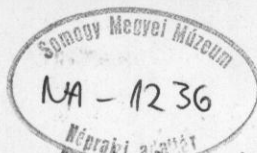
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁROZÁS

ÁTVETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3785-ös TETELE ALÓL

A Somogy megyei Tanács VB Művelődésiügyi Osztálya és a Somogy megyei Művelődési Igazgatósága által meghirdetett pályázatára kutató munkát indítottuk körjegyzőnkben.

Balatonboglár néprajzi hagyományokban szegény, különösen néptánc és népzenei vonatban. Népművészeti tevékenységre jól helyen bukkantunk. Kiemelkedően tehetséges embereket:

1. Kiss József Munkácsy M. u. faragás
2. Gruber Endre Finnei u. faragás
3. Demény János Kégyári u. faragás
4. Orbán Terence Hunyadi u. kincés
5. Hutterer Mikályné Dósa Gy. u. kincés

Megkértünk több idős némit, hogy tanítsanak a gyermekkorából való dalot, játékok közül néhányat.

A Hunyadi utcai Salamán némitől gyűjtöttük az 1-8. számú mellékletben található dalokat

Harangos József tanár bácsi és felesége jól kedves dallal énekelte nekünk 9-24. számú melléklet bizonyítja. Gacs Teri és Mari némitől kedves játékokat tanultunk, amelyeket a 25-32. számú melléklet tartalmaz

Munkánkat nem tekintjük befejezettnek, ha körjegyzőnk segítségével is néprajzi hagyományokban.

Erre év áprilisától szőlőskislat és botóhelyi körzet tartozik, ahol a néptánc és népzene gazdagabb hagyományai találhatók. Feltartunk közülük néhányat:

33-34. számú melléklet, ahol lehetőleg magunka vettük az "anyagot" és néhány fényképet is készítettünk.

Sajnos eszközünk nagyon korszerűtlen, ezért felvételünk (kép, hanganyag) hibásat, néha pontatlanok.

November végén a kultúrházban találkozózt rendeztünk népostalanyainkkal.

Bíztatásul kedvességük arra bizdít bennünket, hogy a hozzámeretnek a szép ágot (néprajz) ne hanyagoljuk el. Ápoljuk és segítjük tovább élni a népi hagyományokat.

3785

A adatok

Szólóskislatra vonat-
kóznak.

- I. 1. a, kánasztánc, kánászverbunk
b, ugróstánc
d, totostánc
e, seprőtánc, gazdaanzonytánc
f, kánász (15-20 személy)
g, ugrós
h, igen

(mellékletek) - Magyarországi zenei és
énekes anyag.

- j, búcsú, Katalin bál, Karácsony másnapján,
szilveszter, farsangi bál, labodalom, Májusfa
táncolás, süreti bál, húshagyókedd,
vasárnaponként a hegyben, húshagyó vasárnap;
k, (mellékletek) Magyarországi anyag.

3785

II. 2. citera: slowát Jánosné

a, id. if. Földi István

c, sip: Luftsik Lajos

h, hegedű: Földi István

i, cimbalom: Budai György

l, gombosharmonika: Káli István (nem) Gardaj Ferenc

m, részecske: troulita: Fehér Lajos id.

3. hangszerekészítő: Vágóti József. Föllősgisla
János hegy

Balatonszék, 1977. november

Hlt. iskolai
hoáiméretti munkör

1-8 melliklet

1. Kibonani

Nyitva van a szárazos úr ablakja,
Bama kislány sétálgat el alatta,
Bama kislány csokolom a zip szádat,
Adj egy csöket majd meghallok utánad.

Van énnekem a száradjában egy közlegény,
Kit nem adrik szárazos úr magáét.
A közlegényt lelövik a csatába,
Senki sem borul a koporsójára.
Ha lelövik szálljon áldás porára,
Migse leszek a szárazos úr babája.

2.

Lidodalni

Ez a kislány akkor sír
Mikor koszorú^{tan} a fején.
Elsétál a templomba
Rátékint a lányok sorára.

Olvasója imádságos
Kis könyve a kezében.
Páros csillag az égen
Ragjog fekete szemében.

3.

Méldal

Édesanyám selyemkeudöt kössön a fejére
Úgy menjen el szombat este a falu végére,
Mert én azt a bama kislányt el akarom venni.
Kérdezze meg akar-e a feleségem lenni.

Édes fiam azt a kislányt vedd ki az erzedből,
Nem érdeemli meg, hogy szeresd szivedből lelkedből.
A minap is azt üzenté, hogy gazdagabb is kérté
Édesanyám fáj a szívem majd meghalok érte.

4.

apremyátek

Kjissuk ki a galambházat
Hogy a kis galamb kiszálljon
Szálljon ki a zöld mezőre
Ott talál majd legelőre.
De hogyan a sas üldözi
Ísmét be kell neki jönni
Repülj haza kis galambom
Búza szemet kapsz majd itthon.

5.

Műdal

Láttad-e már a Balaton tükörét,
Ha a vihar nem fochozza fel vizét,
Éppen olyan nyugodt lenne kebelem,
De viharzik benne a nagy szerelem.

Hát a napot láttad-e már az égen,
A szerelem épp oly fonyó énnikem,
Ha lenyugszik már azután nem ragyog,
En szeretlek akkor is ha meghalok.

6.

Hű dal

A fonóba szél a nótá

Ej, Istenem de rég óta hallgatom,

Ezembe jut a vaságom

Rég elműltött boldogságom siratom.

Édesanyám ne sirasson

A lányának csinaltasson koporót.

7. Néjicsi dal

Édesanyám nem tudok elaludni
Legényt hallok az ablak alatt beszélni,
Édesanyám erősen ki hozzája
Fáj a szívem majd meghalok utána.

Ráérsz te még édeslányom kimenni
Ráérsz te még a legényrel beszélni,
Tudom anyám jól tudom, hogy ráérek
Azt is tudom, hogy nem sokáig élek.

8.

Népdal

Né meny rózsám a tarlóka
Gyenge vagy még a sarlóra
Civágod a kis kezdet
Ki süit nekem lágy kenyéret

9-24 melleklet

Gyűjtöttük: Karacsonyó- Józseftől

Húdal

Balaton tükre.

látott - e már a Balaton tükörét.
Ha a vihar nem fodorra fel vészt.
Éppen olyan nyugodt lenne kebelem.
De viharzik benne a nagy szerelem.

lát a napot látott - e már az égen.
A szerelem épp olyan fonyó énekem
Ha lenyugszik már szűzön nem ragyog
Ez szeretlek akkor is ha meghalok.

Gyűjtöttük: Hanangoro Györgytől

Mű dal

Badaosonyi kéksnyelűt...

Badaosonyi kéksnyelűt,

Tinam, drága jó- nedűt ittam az este
Nem töltöttük kupába, sem porcelán pohárba,
Sem iccélbe.

Csapatól nyeltük a jó nedűt,
Az italtól megszámjartunk csudára.
Hánom éjjel, hánom nap,
Nekem meg a pörömnök, de megérte.

ajemelje'ld

Gyűjtöttük: Harangoró József

Badacsonyi szőlőhegyen....

Badacsonyi szőlőhegyen
Két szál vessző,
Szél fújja, fűdögálja,
Harmat hajdögálja,
Hol a tyúknak a fia?
Talán mid felkapdosta!
Csűr ide, csűr oda,
Kass ki bányá, kass oda.

Gyűjtöttük: Hanangóró József.
Népdal

Széles a Balaton...

Széles a Balaton axént ringatorzik.

Szenelmes a legény axént házasodik.

Szenelmes nem volna, nem is házasodna.

Egyik faluból a másikba nem járhat.

Küldal

Gyűjtöttük: Harangoró József.

Kis csónakom...

Kis csónakom leng, a Balaton
Tülső partján sétál a galambom.
Tehér kendőt lenget a kezében,
Integet, hogy evezzek feléje,
Eveznék, de nem bírja a karam,
Elveszett az evező lapátom.
Kis csónakom nem halad előre,
Isten veled galambom örökre.

Műdal

Gyűjtöttük: Harangoró József

Balaton partján jöjj de jö!

Balaton partján jöjj de jö!

Tündik a nyaraló.

Minden hullámnál fejre áll,

A lába kalimpól.

Pajtós el ne hagyj magad,

Mig nyaraló lehetsz,

Kopkodd fel a sátorfádat,

Món is el mehetsz!

Hollárattinó, holláráhuhu,

Hollárattinó hó!

Népdal

Gyűjtöttük: Harangzó József.

Hej halászok...

Hej halászok, halászok,
Mit fogott a halatok?
Nem fogott orz egyebet,
Vörösszínű keszeget.

Népies népdal

Gyűjtöttük: Slavogoró József.

Balaton közepe....

Balaton közepe, náddal van kerítve,
Szeretöm a régi, most jutott eszembe.

„Szár rósa levele,
Ősszel min lehull a vízbe.

Szeretöm a régi most jutott eszembe.

Népdal

Gyűjtöttük: Harangoró József.

Széles a Balaton vize....

Széles a Balaton vize,
Kerkesny a híd rajta.
Ne menj arra kisangyalom
Mert leesel róla.
Nem esek, nem esek,
En a Balaton vizében,
Inkább esek kisangyalom,
Veled szerelemben.

Gyűjtöttük: Karangoró József.

Áll a hajó...

Áll a hajó a Bolaton vízében,
Megakadt a csipkebokor tövében,
Csipkebokrot, de ki kell vágni,
A hadihajónak, meg kell állni,
Hadd tudjon a kisangyalom beszélni.

Művel

Gyűjtöttük: Harangzó József.

Hullámró Balaton tetején...

Hullámró Balaton tetején,

Csónakázik egy halászlegény,

||: Hálóját a szerencse,

Öt pedig a kedvese,

Elhagyta, el a szegényt: ||

Népdal

Gyűjtöttük: Karanqozó József.

t Balaton széles nagyon...

t Balaton széles nagyon,
De annak is partja nagyon sejtőj.
Az én szívemnek nincs határa
Beleholok nem sokára sejtőj.

Ujshilum névelés

Gyűjtöttek: Harangozó József

A boglári kikötőben....

A boglári kikötőben, megállt a gőzhajó.
Tetejében ki van tűzve, a nemzeti zászló.
Fújja a szél fújja,
mindig az is ama fújja,
ahonnan a galambokat a győrszovat hozza.

Műdal

Gyűjtöttük: Harangoró József

Sír a kislány....

Sír a kislány a Balaton partján,
Elhagyta a szeretője csalán.
Ne sírj ~~kislány~~ olyan keservesen,
Imádkozzál, megsegít az isten.

De szeretnék aranyhalla válni
Siófoktól Türedig úszkálni
Rátalálnék babám hálójára,
Búcsút vennék tőle utoljára.

Asakás dalló

Gyűjtöttük: Harangosó- József.

Lányok, lányok

Lányok, lányokti baglani lányok.

Van-e néktek lerakott szoknyátok?

Ila nincs néktek lerakott szoknyátok.

Nem is vagytok ti baglani lányok.

Nem is vagytok ti baglani lányok.

25-32 melléklet

Fatikok

1.

Csiga

A csigát egy tömött fadaraliból készítették, és egy ostorral lehetett pörgetni, de vigyázni kell, ne hogy eldőljön. A csigával társasan is lehet játszani: 2-től többen is játszhatják. Aki pörgeti a csigát, vigyázni kell, hogy el ne dőljön. Ha eldőlt, folytatja a másik játékos. És így tovább, ha ez is eldőlt, folytatja a harmadik.

Hidasjáték

A játékot 10-15 gyerek játszhatja. A gyerekek egy sorot alkotnak, megfogják egymás kezét, két gyerek velük remben pedig egy hidat alkot. Árután felelgetnek egymásnak a sor meg a "hid". A követő képpen:

Hon van-e hidas mester?

Hon vagyok, csak most jöttem.

Erre által a hidadon!

Nem esentek, mert leszakad!

Iha leszakad, megragadom!

Mivel tudnád megragadni?

Gyűrű, gyöngyszal, gyöngyszarmattal!

Honnan vennéd gyűrűt, gyöngyöt?

Isten adja rent máhából!

A hid ekkor átterenti őket és a Bújj, bújj röldögáska ... kezdettől dalt éneklük.

A hid egyszer csak leszakad, (a gyerekek leeresztik a kezüket), s amelyik két gyerek köre szakad, azok is beállnak hidnak.

Most már két pár van. Ekkor újból sorba áll a megmaradt gyerekesoport, s kezdődik a játék előlről.

Golyórás

A játékot 2-től több gyerek játszhatja.
Van egy golyója minden gyereknek. 5-6 m.
Menne, egy lyukat válytak. Ide kellett
begurítani a golyót. Akinek ez sikerült,
kap egy pontot. Volt olyan gyerek, akinek
csak kis fagolyója, volt akinek nagyobb
golyója, és olyan gyerek is akadt, akinek
nincs üveggolyója volt.

Országjáték

A játékot 4-5, vagy ennél több gyerek játszhatja. Először kioszolják egy bírómóval a bírókat. Ezután rajzolnak egy kört. Minden játékos választ magának egy országnevet. A bíró bedob a körbe egy labdát. Körben mond egy országnevet. Aki ezt az országnevet választotta, el kell kapnia a felpattanó labdát. Ha ez nem sikerül, a bíró megpróbál kidobni valakit. A kidobott játékos kiejik a játékból. De ha sikerül elkapnia a felpattanó labdát, a rólított visszaszítja azt a bírónak. Ha vége a játéknak, az első játék győztese lesz a bíró.

Várbaszedős

A játékot 10-15 gyerek játszhatja.
 A gyerekek sorba állnak és valaki bő-
 zülük beszámolja, hogy kiálljon majd a
 kör közepébe, „Lementem a pucéba vajot
 csipegetni utánam jött nagyapám két
 bavergetni, nád közé bujtam nád si-
 pot fújtam, az én sípam így szólt:
 gi-ga-gu te vagy az a nagyapám!”
 Akire jutott az állt be a körbe. A gyé-
 rekek egymásnak adogatták a labdát,
 aki eltalálta azt aki a körbe volt az
 nem állt be, ha nem okkor ő állt a kör-
 be. Miközben egymásnak adogatták a
 labdát, aki a kör közepén állt elbójtta,
 és a körbeállók közül kisdobota valakit
 az állt a körbe.

Kistaliczka készítése...

Fából öt lapot vágunk ki,
majd két hosszú nyelet faru-
gunk neki. Az öt lap összerze-
gelése után a két nyelet sze-
geljük rá. A keréket is fából
készítjük. A kör alakú főt
bifurkáljuk, majd egy fűvel a
nyél bifurkált részébe illesztjük,
hogy hi ne essen, két rögzítővel
rögzítjük.

7.

Brincke...

A játékot két személy játszhatja.
A játékosok egymással szembe állnak.
Egy fa két végétől ki kell kezdeni,
majd a játékosok egy kis gödröt készí-
tenek. A fa egyik végét megpróbálják,
ha beletalál a lyukba akkor egy pontot
kap. Az a győztes akinek több a pontja.